

מדינת ישראל
משרד החינוך התרבות והספורט
המינהל הפדגוגי
אגף א' מוסדות חינוך
האגף לחינוך קדם יסודי

ממחלוקת לשיח

עשר שנים לרצח יצחק רבין ז"ל
ראש ממשלת ישראל

לקט פעילויות לגננת

ליקטו, ערכו וכתבו: חיה לביא, עידית קידר, רות שקד

תשס"ו - 2005

תוכן עניינים

3	מבוא
4	היערכות לקראת יום הזיכרון
4	פעילויות ההכנה
4	פעילויות חינוכיות-לימודיות
5	נושאים לעיסוק בגן
5	הצעות לפעילויות בגן
6	קבלת השונה וסובלנות
6	ספרות ילדים
6	פעילויות
7	חוקים וגבולות
7	ספרות ילדים
7	פעילויות
8	פתרון קונפליקטים ובניית הסכמות - ממחלוקת לשיח
8	ספרות ילדים
8	פעילויות
10	יכולת שיח
10	ספרות ילדים
10	פעילויות
11	איסוף מידע
11	זכירה
11	הקשבה
12	ביבליוגרפיה
12	רשימת אתרים מומלצים
13	נספח
13	חוק יום הזיכרון ליצחק רבין, התשנ"ז 1997

מבוא¹

השנה מציינים עשור להירצחו של ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל.

בגני הילדים אנו עוסקים ביצירת התשתית לחינוכם של הילדים לכן אנו רואים חשיבות רבה בהנחלת ערכים דמוקרטיים של סובלנות וסבלנות, פתירת קונפליקטים באמצעות דיאלוג ויצירת סביבה ללא אלימות החל מהגיל הרך.

רצח ראש הממשלה יצחק רבין הוא אירוע טראומתי עבורנו, כיחידים וכחברה. נוסף לאובדן חיי אדם - למשמעויות הנגזרות ממעשה רצח באשר הוא – מבטא רצח זה פגיעה חמורה באושיות הדמוקרטיה הישראלית ובמרקם הסובלנות בחברה הישראלית.

יום הזיכרון ליצחק רבין הוא יום זיכרון "צעיר", במובן זה שאין מדובר באירוע מהעבר הרחוק. רוב המבוגרים זוכרים את האירוע, והוא מלווה ברגשות עזים.

ביום הזיכרון ליצחק רבין אנו מרכינים את ראשנו, נזכרים באדם ובפועלו ומתפללים לחיזוק הסובלנות והכבוד מתוך תקווה שאירוע כזה לא יחזור לעולם.

עם זאת, עבור הילדים הצעירים זהו אירוע לא ברור. מצד אחד, הילדים חשופים באופן לא מבוקר לתכנים ולרגשות הכרוכים ביום זה. ההדים מגיעים אליהם מסביבתם הקרובה ומאמצעי התקשורת. מצד אחר, הם נדרשים להתמודד עם תכנים וערכים מורכבים: אירוע מהעבר שהם עצמם לא חוו, מושגים קשים להתמודדות רגשית כגון "מוות", "רצח". יתרה מזאת, האווירה בכללה ועוצמת הרגשות עלולה להפחיד אותם.

אם כן, כיצד מעבירים נושא כה חשוב ועם זאת כה טעון בגן הילדים?

ילדים קטנים קשה לתפוס אירועים אשר משמעותם סמלית. יותר מכך, הם מוגבלים ביכולתם להבין משמעויות מוסריות מופשטות הנגזרות ממעשים נפשעים.

ילדים קטנים אינם מתאבלים לאורך זמן וקשה להם להזדהות עם אירוע של פגיעה באנשים שאינם מוכרים להם.

העיסוק ביום הזיכרון העשירי ליצחק רבין יתמקד בנושא "ממחלוקת לשיח" אך יש להניח שבהתרחשות כולה יעלה גם נושא המוות. "חשוב שהדיונים עם הילדים בנושא, יתקיימו במידה. בדיונים יש להסתמך על בסיס הידע שלהם ולנסות להרחיבו במעט, כדי לאפשר התנסות ושיחה גלויה ומשחררת בנושאים טעונים כל כך בחששות ובחרדות, בלי להעצים ולחדד אותם יתר על המידה"².

העיסוק בנושא בגן הילדים מחייב היערכות מתאימה והכנה של הילדים להשתתפות באירועים המרכזיים של יום הזיכרון. אירועי יום הזיכרון המקומיים והלאומיים המתוכננים יכתיבו את אופן ההשתלבות של גני הילדים בפעילויות.

¹ בחוברת משולבות מובאות מתוך: **יום הזיכרון לרבין**, הוצאת משרד החינוך התרבות והספורט, 1998. משולבים גם דברים שנכתבו באגף לחינוך קדם יסודי והוצגו באתר הקדם יסודי במהלך השנים.
² מדברי ליאורה ברק, פסיכולוגית.

היערכות לקראת יום הזיכרון

הגננת תתכנן פעילויות התואמות את התפתחות הילדים.
גן הילדים מורכב בדרך כלל ממספר קבוצות גיל ויש להתאים את הפעילות בהתאם לגילי הילדים.
בגיל הרך יש חשיבות לשיתוף ההורים בתהליך לקראת יום הזיכרון וביום הזיכרון עצמו.

פעילויות ההכנה

- * בדיקת לוחות המשדרים של רשתות הטלוויזיה ובחירת תכניות מתאימות לצפייה בגן או בבית הילדים (דוגמה למשדר מתאים לצפייה: טכס יום הזיכרון בשידור ישיר מהר-הרצל בירושלים).
- * התעדכנות בלוחות האירועים המתוכננים ביישוב המותאמים לרמת ההבנה של הילדים וליכולתם הפיסית.
- * איתור מבנים או אתרים שנבחרו להנצחת שמו של יצחק רבין ונמצאים בסביבה הקרובה של הילד - גן וסביבת המגורים (כמו: מרכז, רחוב, בית חולים וכו') ובמידת הצורך תאום סיור במקום.
- * תכנון פעילות משותפות עם כיתות גן אחרות.
- * עדכון ההורים בפעילויות המתוכננות ובדיקת אפשרות לשילובם בפעילויות בגן.
- * יידוע ושיתוף המחלקה לגני-הילדים ברשות בארגון טכס יום הזיכרון.

פעילויות חינוכיות-לימודיות

- הגננת תקפיד על בחירת פעילויות ברמות מורכבות מתאימות לבשלות הרגשית, הקוגניטיבית והחברתית של הילדים בכיתתה.
- * הכנת **תצוגה** בנושא: "רבין - האיש ופועלו" והדלקת נר זיכרון.
  - * הכנת **ספר זיכרון** - אשר ישקף את התחנות בחיי רבין ובתולדות המדינה. החומר לתצוגה ולספר הזיכרון ייאסף על-ידי הילדים ובני משפחותיהם.
  - * השמעת **סיפורים ושירים** - שנכתבו בעקבות הירצחו של יצחק רבין
  - * **סיור** - להכרת אתר המנציח את שמו של רבין ושיחה על משמעות פעולת ההנצחה.
  - * **אורחים מספרים** - מפגש אישי עם יצחק רבין ז"ל.
  - * **קיום שיחה** - להעלאת זכרו של יצחק רבין ז"ל, עידוד שאילת שאלות והבהרת מושגים. (בגיל חובה ועל פי שיקול דעתה של הגננת).

- * **משחק סוציודרמטי מכוון** - בנושא פתרון סכסוכים בדרכי שלום ודיון בשאלת החלופות הקיימות לפתרון סכסוכים.
- * **בחירה בערכים חברתיים** - המחנכים לסובלנות ופתרון בעיות בדרכי שלום. סובלנות, כבוד ההדדי, דמוקרטיה, שלום. הנושא יכול להוות פתח לעיסוק מתמשך במהלך השנה.

נושאים לעיסוק בגן

להלן, הצעות של נושאים שיש בהם כדי לטפח את דרכי ההתמודדות של הילדים עם מחלוקות. באמצעות הנושאים ניתן להקנות מיומנויות המקדמות יצירת חברה דמוקרטית ולא אלימה.

נושאים	מיומנויות נרכשות
חברות	אמפתיה, חוקים וגבולות, פתרון קונפליקטים ובניית הסכמות, סובלנות
מניעת אלימות	חוקים וגבולות, פתרון קונפליקטים ובניית הסכמות, סובלנות, יכולת שיח, קבלת השונה
שלום	חוקים וגבולות, פתרון קונפליקטים ובניית הסכמות, קבלת השונה, סובלנות, יכולת שיח
זיכרון	איסוף מידע, זכירה, הקשבה, שיח

הצעות לפעילויות בגן

הפעילויות החינוכיות יוצגו בארבעה נושאים:

- * קבלת השונה וסובלנות
- * חוקים וגבולות
- * פתרון קונפליקטים ובניית הסכמות
- * יכולת השיח

בכל אחד מנושאים אלה יוצעו דוגמאות מספרות הילדים ופעילויות לדוגמה.

קבלת השונה וסובלנות

"כעס אין פרזאפיהט fe קני אדט דואיט, כק אין דצותיהט ליל" (ברכות י"ח, י"ט)

בשגרת החיים בגן מזומנות פעילויות רבות בהם משתתפים מספר ילדים הפועלים יחדיו (ציור משותף; הכנת מאכל משותף; הצגה; תיאטרון בובות; בניה ועוד).

פעילות משותפת מזמנת מפגש עם דעות שונות - לעיתים מנוגדות, דרכי פעולה שונות וכן צורך בהקשבה, ויתור, סבלנות וסובלנות. כאשר מבצעים משימה משותפת חשוב לעיתים לתכנן מראש עם הילדים את המהלכים המשותפים ואת חלוקת התפקידים. השיח הוא חלק מתהליך ההפנמה של קבלה ושותפות.

נקפיד לציין את הישגי הילדים המשקפים סובלנות – הקשבה; היועצות; קבלת רעיונות או פתרונות וויתור.

ספרות ילדים

- דירה להשכיר, לאה גולדברג, "ספריית הפועלים", 1981
- הילד האדום, דני איבידור, "אאורורה", 1992
- הברווזון המכוער, הוצאת "מחברות לספרות" 1997

פעילויות

1. דירה להשכיר, מאת לאה גולדברג

קריאה ודיון בעקבות הסיפור

- * כיצד הרגישו דרי המגדל בכל אחת מההתרחשויות?
- * אילו היית גר במגדל את מי מהדיירים היית בוחר כחבר?
- * ספרו על אירוע בו חברים לא שיתפו אתכם במשחק. (נעודד את הילד לספר על תחושותיו ועל דרכים להתמודדות חברתית).
- * פעילויות נוספות: המחזת הסיפור; ציור בעקבות הסיפור והשיח; ציור ל"פנס קסם"; עיסוק ב"שונה" באמצעות תמונות אומנותיות

2. הילד האדום, מאת דני איבידור

סיפור על ארץ שבה הכל וכולם צהובים. יום אחד מגיע אליה ילד שכולו אדום. הילדים דוחים את הילד האדום ופוגעים בו. יום אחד נפצע ילד צהוב והילד האדום הוא היחיד שנמצא במקום לעזור לו. ההיכרות סוללת את הדרך לקבלתו של הילד האדום לחברת הצהובים.

קריאה ודיון בעקבות הסיפור

- כיצד התייחסו הילדים הצהובים אל הילד האדום?
- מדוע התנכרו הילדים אל הילד האדום בתחילה ומדוע אמצו אותו בהמשך?
- פעילויות נוספות: המחזת הסיפור; הצגתו בתיאטרון בובות; ציור; ציור משותף.

חוקים וגבולות

נהלים וחוקים משותפים הם הבסיס ליצירת חברה בריאה. ההתנהלות היום יומית בגן גם היא מתקיימת בזכותם של חוקים אותם יש להקנות ועליהם יש לשמור. כאשר הנהלים והחוקים הם בגבולות יכולות ההתפתחות של הילדים מתנהלים הילדים בביטחון וברוגע ומתפנים למימוש היכולות שלהם.

המפגש עם החוק בגיל הרך מתקיים בדרך כלל באמצעות משחק והוא שלב בפיתוח החברות של הילדים.

החברה הישראלית זוקפת עד היום לזכותה של מערכת החינוך, את השינוי החברתי שעשתה בנושא פרחי בר. זוהי דוגמה המשקפת את כוחות החינוך כבר מן הגיל הרך, בהטמעת ערכים וחוקים.

ספרות ילדים

- **היער הירוק**, מירי צללזון, הוצאת "שרה בע"מ", תשמ"ט 1988
- **הילד הרע**, בתוך "צריף קטן" לאה גולדברג, "ספריית פועלים", 1959

פעילויות

1. יצירת "ספר חוקים" בשיתוף עם הילדים וההורים.

החוקים בגן נקבעים בשגרת היום יום. בסיום תהליך כתיבת "חוקי היסוד" של הגן אפשר לקיים אירוע חגיגי להכנסת ספר החוקים וכן לייחד לו מקום מרכזי וזמין בגן. ניתן כמובן להוסיף חוקים ואפילו לשנות על דעת הילדים ובהתאם לצרכים במהלך השנה. חשוב למצוא דרכים לעודד את הילדים הממלאים ומקיימים את החוקים והנהלים שנקבעו על ידי הקבוצה. כדאי לשתף את ההורים בתהליך. אפשר להזמין אותם להיות שותפים לפעילויות או לאירועים שמתרחשים בגן בהקשר זה.

2. **היער הירוק** מאת מירי צללזון

קריאת הסיפור והמחזתו עם הילדים

הילדים יתחלקו לקבוצות של בעלי חיים. כל קבוצה תקבע חוק שיאפשר לה לחיות בשלום עם שאר חיות היער. נאגוד את החוקים לקובץ "חוקי היער הירוק"

פתרון קונפליקטים ובניית הסכמות - ממחלוקת לשיח

"אינה הוא הסיפור, הכובש את יצור", (פרקי אבות)

פתרון בעיות אצל ילדים מתבסס בדרך כלל על ניסיון העבר ועל הרגלים. הגדלת אוצר ההתנסויות בפתרון בעיות תוך הכוונה לשיקולי דעת העומדים בבסיס ערכי החברה הם חלק חשוב בתפקיד החינוכי של הגן.

ספרות ילדים

- אוזו ומוזו מכפר קאקארוזו, אפרים סידון, "כתר", 1991
- ברוגז ברוגז לעולם, דליה בראל מתוך איך הירח שמח, "לילך", 1994
- ברוגז, רבקה זיו, "ספריית הפועלים", 1979
- שולם – ברוגז- שולם, אלי רווה, "עמיחי", 1992
- מה עושים כשכועסים, חגית בן זימן, "דביר", 1988
- הברוגז של ליאור, שולה מודן, "מודן", 1990
- בואו נעשה שלום קטן, בתוך "קרוסלה", לאה נאור, מסדה- פרס 1978

פעילויות

1. קריאת אחת מהיצירות העוסקות ביחסים בין חברים נושאים לדיון³:

- * מה יכולות להיות הסיבות למריבה בין חברים?
- * כיצד מרגישם בזמן מריבה?
- * האם רבת פעם עם חבר? מדוע?
- * מה עשית אחרי המריבה?
- * האם קרה לך שרצית לסלוח ולוותר אבל לא הצלחת לעשות זאת?
- * האם יש לילדים הצעות נוספות לפתרון המריבה?
- * מהי ההרגשה אחרי שמשלימים?
- * הילדים יספרו סיפור על מריבה בין חברים ותוצאותיה.

2. מדרש תמונה

- * תמונות של 2 ילדים רבים: (הפעלוטף – עמוד 141)
- * מה, לדעתך, היו תוכניות הילדים לפני המריבה?
- * מה "אומרים" המבטים ביניהם?

³ מתוך: מושיטים יד לשלום – מדריך לגננת

- * מה, לדעתך, אומרים הילדים זה לזה?
- * מה אומרים כשמתפייסים? (אני מתחרט, בוא נשכח מה שהיה, בוא נעשה "שולם")
- * איך "מתחילים שלום"? רעיונות להתפייסות (ברכה, לחיצת יד, חיוך)
- * ציירו המשך להתרחשות

3. מגשרים צעירים -

ניצור מודל להדברות בעת מחלוקת. המודל יכלול מקום להתכנסות לשיחה, ריטואל של מפגש, (מלות פתיחה וסיום למפגש, פתגם קבוע וכו') משפטי מפתח מובילים (כשכעסתי ... אני הרגשתי.... אני חשבתי... אני עשיתי... אני אמרתי.), "בעלי תפקידים" מקרב הילדים שישמשו כמאזינים או כמגשרים.

שיח כזה יוביל את הילדים בהנחיית הגננת לפיתוח יכולת האזנה והקשבה, הכלה של דעות מרובות, זיהוי שיקול הדעת ויחד עם אלה זיהוי המכנה המשותף של "הצדדים". באירועים שונים בהם מתגלה מחלוקת יעזרו הילדים במודל השיח שלמדו, לפתרון המחלוקת. הפעילות - הילדים יקבלו תפקיד של מגשרים בגן. המגשרים יהיו רק ילדים שביקשו לקחת חלק בתפקיד זה. המגשר יקשיב לצדדים הטוענים ויסייע להם להגיע לפתרון.

אפשרויות העומדות בפני המגשר –

- * לאתגר/לדרבן את המשתתפים לחשוב על דרכים לפתרון הסכסוך
- * להציע פתרון
- * להציג אירוע דומה שנפתר
- * להזמין חבר אהוב שיציע פתרון
- * ייזום פעילות משותפת כמו משחק או ציור לקבוצה המעורבת

יכולת שיח

"הדואל זוכה חיטה, הדואל זוכה אצ"ט, הדואל זוכה אחרות אחרות נפשות"

השפה היא מותר האדם מן החי ואופן השימוש בה מבחין בין הפרטים שבה. דו-שיח הוא אבן היסוד בבניית קשר איכותי ובקידום שותפות מועילה ואיכותית. הבעה ושיקוף של מחשבות ורגשות בפעולת גומלין מסייעת ביצירת קירבה ומקדמת את הבנת הזולת. כל אלה מפחיתים את ההסתברות לעימותים שמקורם אי הבנה או אי ידיעה. חשיפת הילד לדרכים מגוונות בהדברות היא מטרה חשובה של המחנכים בגיל הרך.

ספרות ילדים

- מה עושים כשכועסים, חגית בן זימן, "דביר" 1988
- הילד הרע, בתוך "צריף קטן" לאה גולדברג, "ספריית פועלים", 1959

פעילויות

1. פעילות בעקבות אירוע

מעודדים את הילד לספר על אירוע אישי שהתרחש בנסיבות של כעס ואלומות. אפשר להיעזר ולקדם את השיחה באמצעות שיר מתאים או סיפור.

- * נתייחס לרגשות הילד
  - * נעודד את הילד לחשוב על דרכי תגובה שונות
  - * נשתף חברים בשיחה ובאפשרויות תגובה נוספות
  - * נזמין את הילדים לספר סיפור על אירוע דומה
  - * נכין לוח עליו מציינים מעשים טובים
  - * נמיינ מילים המביעות רגשות – עצוב, שמח, מעודד, פוגע
  - * נכין "בנק פרצופים" (תמונות) – הילדים בוחרים בתמונה ומספרים את סיפוריה. מעודדים את הילדים להביע את התחושות המלוות את ההתרחשות
2. שלום - "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם לאמרות" (ישעיה ב, 4; מיכה ד, 3)

- * סיעור מוחות על המילה "שלום" (כדאי לתעד את דברי הילדים ולייצג אותם אחר כך על לוח)
- * הסבר מילולי של המשפט "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות".
- * הצגת שני החפצים, (חנית ומזמרה) ואופן השימוש בהם.
- * מה יקרה כאשר החניתות יהפכו לכלי עבודה חקלאיים?
- * שכנעו בעל חנית להפוך אותה לכלי עבודה!

3. יצירה

הילדים המעוניינים יציירו ציור בעקבות השיחה. אפשר להציע לצייר ציור קבוצתי או להכין פוסטר לשלום.

אתר ובו פוסטרים של ילדים בנושא: <http://www.artsonia.com/contests/lionsclub>

תכניות התערבות למניעת אלימות

מפתחות הקסם לתקשורת – הנחיה לגננת (שפת הג'רף), איטה כהן ז"ל, ליאור אבורמן הוצ' עמותת חינוך לחיים, 2002

לומדים לשמור על עצמנו – תכנית מניעתית לפי גישת דוסו.

תשמרו את הכוח למשהו טוב- מחלקת פרסומים משרד החינוך התרבות והספורט

איסוף מידע

פעילות משותפת הורים וילדים, סיפורים אישיים (בני משפחה/חברים)

זכירה

לוח זיכרון; אלבום זיכרון; תמונות של יצחק רבין ופועלו, צילומי א"י על פי קורות חייו, שירים שאהב ושירים שמבטאים את מהלך חייו, ספרים ואלבומים

הקשבה

פינת זיכרון, אלבום, תמונה אישית, נר זיכרון, צילומי א"י על פי קורות חייו.

מוסיקה - שירים שאהב ושירים שמבטאים את מהלך חייו.

ספריה – ספרים בנושא.

מרכזי פעילות - ביצירה ובמשחק סוציודרמטי יהיו זמינים ומזמינים להביע את תחושותיהם ורגשותיהם

"אלוהים, הצנן לי את צוץ הנפש לאת את אכר לא ניתן לשנות, הצנן לי את האומץ לשנות
את הניתן לשינוי הצעירני בתבונה להקדיף בין השניים"

תפילה צתיקה

ביבליוגרפיה⁴

מושיטים יד לשלום, איילת אסקוזידו וענת סקילי, האגף לתכניות לימודים והאגף לחינוך קדם יסודי, 1995

אורח חיים דמוקרטי, דליה לימור, אהובה פומרנץ ונעמי כהן, האגף לחינוך קדם יסודי, 1988

לנוע בעולם מתנוועע, הדס בלום, לאה אונגר, אדיבה גפן, אירית גדלי (בשנת 1995), האגף לתכנון ופיתוח תכניות לימודים, האגף לחינוך קדם יסודי, תשס"ב

תשמרו את הכוח למשהו טוב, תקליטור פעילויות. אסתי רון, אורה גולדהיש, חנה מזוז, חיה נסצקי, תשס"ה.

גני ניסוי מרעיון לביצוע, סרט. בסרט פרק העוסק בפתרון סכסוכים. הוצאת המזכירות הפדגוגית, גף מוסדות ניסוי ויוזמות, המנהל הפדגוגי והאגף לחינוך קדם יסודי

תפיסת המוות בעיני ילדים, שרה סמילנסקי, "אח" בע"מ חיפה, 1981

בעת מחלוקת, תוכנית חינוכית לבתי הספר היסודיים, אילנה רבינוביץ, מרכז רבין לחקר ישראל תשס"ד 2003.

יום הזיכרון ליצחק רבין, משרד החינוך ירושלים, תשנ"ח 1998.

הפעלוטף, החברה למתנסים – מרכזים קהילתיים בע"מ ול"משכל", הוצאה לאור מיסודם של "ידיעות אחרונות" וספרי "חמד", 1999

אלבומי זיכרון ליצחק רבין, ספרי תמונות, וביניהם הספר – **אמרת שלום זה בשביל ילדים**, הוצאת "ידיעות אחרונות", 1996: אוסף תמונות, ציורים ומכתבי ילדים.

רשימת אתרים מומלצים

דפים באתר הכנסת, ביוגרפיה ותמונות.

מרכז רבין לחקר ישראל - אלבום תמונות, קטעי עיתונות, נאומים ומאמרים.

אתר משרד ראש הממשלה - ביוגרפיה וצילומים.

פרוייקט ההנצחה של קק"ל.

---

⁴ בחומרי הוראה למידה לגיל הרך יש הצעות מגוונות לפעילויות המקדמות את ערכי השיח ופתרון קונפליקטים בדרכי שלום.

נספח

חוק יום הזיכרון ליצחק רבין, התשנ"ז 1997⁵

- ◆ יום הזיכרון – י"ב בחשון, יום הירצחו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין, יהיה יום זיכרון ממלכתי: יום זה יצוין במוסדות המדינה, במחנות צה"ל ובבתי הספר.
ליצחק רבין – חל ב- י"ב בחשון. ביום שיש או שבת, יקוים יום הזיכרון ביום חמישי שלפניו.
- ◆ דגל המדינה – הדגלים במוסדות המדינה ובמחנות צה"ל יורדו לחצי התורן.
- ◆ טקס הזיכרון – ליד קברו של יצחק רבין, בהר הרצל, יתקיים טקס בזיכרון.
- ◆ מחנות צה"ל – במחנות צה"ל תפורסם פקודת יום של ראש המטה הכללי.
- ◆ בתי ספר - בבתי ספר יצוין יום הזיכרון – בפעולות שבהן יועלו דמותו ופועלו של יצחק רבין:
- בפעולות שיוקדשו לחשיבות הדמוקרטיה בישראל ולסכנת האלימות לחברה ולמדינה.
- ◆ תקנות - שר החינוך התרבות והספורט ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

בנימין נתניהו

ראש הממשלה

עזר ויצמן

נשיא המדינה

דן תיכון

יושב ראש הכנסת

⁵ נתקבל בכנסת ביום ג' בתמוז התשנ"ז (8 ביולי 1997), הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2613 מיום י"ט באייר התשנ"ז (26 במאי 1997) עמ' 342